

Az illusztrációkról

E számunkat Simone Martini (1284 k. – 1344) képeinek részleteivel illusztráltuk. Martini a *trecento* alkotója volt, aki ismer- te és elismerte Giotto munkáit, de más úton járt. Pályáját Duccio követőjeként kezdte, esetleg a tanítványa is volt, ám igen hamar önálló stílust alakított ki. Éltéről kevés adat maradt fenn; munkáit azon városok szerint szokták korszakolni, ahol alkotott: Siena, Assisi, Nápoly, Róma, Pisa, Orvieto, Avig- non. Őt tekintik az első „udvari festőnek”, amennyiben rendszerint jól jövedelmező megrendelések alapján dolgozott. A freskók mellett készített szállítható táblaképeket, templomi üvegablak-terveket és miniatúrá- kat is.

Első jelentős műve a *Maestà* (1315) című freskó, amely a *Palazzo Pubblico*, a sienai városháza tanácsstermében látható. Ez Duc- cio hasonló című, a sienai székesegyházban látható képének méltó párja, olyan vallásos tartalmú kép, amelyet tudatosan rendeltek meg egy világi épület díszítésére. A balda- chinos trónon ülő Madonna két oldalán felismerhető – többek között – Jézus, Szent Péter, Keresztelő Szent János, Szent Pál, Ale- xandriai Szent Katalin, valamint Gábritel és Mihály arkangyalok alakja. A kompozí- ció szerves részét alkotó díszítőszegélyen a próféták mellképei, a keret négy sarkában a

négy evangélista látható. A megrendelő kérésére Martini utóbb, miután megjárta Pisát és Orvietót, kiigazította (valójában újrafestette) a kép egy részét.

A források szerint Martini díszítette a *Palazzo Pubblico* más termeit is, ám e képei közül nem sok maradt fenn. Az itáliai városokban ugyanis ebben az időben még előfordult, hogy „rendszerváltások” után egyszerűen átfestették a középületeknek a régi uralomhoz kötődő képeit. Több más műve is elpusztult; például az a „magánhasználatra” készített táblaképe, amely a magyar Szent László királyt ábrázolta.

Fennmaradt viszont és ma is látható az assisi Szent Ferenc-bazilika altemplomába, a Szent Márton-kápolnába (valószínűleg az 1320-as évek első felében) készített freskója. Ezen a kor legnépszerűbb szentjeit – például Szent Antalt, Szent Ferencet, Toulouse-i Szent Lajost, Szent Lajos francia királyt, Szent Imrét és magyarországi Szent Erzsébetet – ábrázolta.

Ugyanitt található és látható máig a Pannóniában (a mai Szombathely városában) született IV. századi Szent Márton életét bemutató, tíz képből álló freskóciklusa is. Martini korában számos legenda élt Mártonról, s ezeket elevenítik meg az egyes képek: *Szent Márton megosztja a köpenyét egy koldussal; Mártont lovaggá ütik; A tűz csodája; A feltámasztott gyermek csodája; Szent Márton lemond a fegyverekről* stb. Az utóbbi arra utal, hogy Márton először római katonaként szolgált, ám egyszer csak a császár előtt kijelentette: „Krisztus katonája vagyok, így nem harcolhatok”, s mai foglalkozásaink szerint leszerelt. A kompozíció kialakítása során Martini arra törekedett, hogy a sorozat (melynek első négy képe még világi személyként ábrázolja Mártont) párhuzamban álljon azokkal a freskókkal, amelyek a felső bazilikában Szent Ferenc életét mutatják be.

A *Toulouse-i Szent Lajos képmása* (1317) című táblakép eredetileg egy nápolyi templom kápolnájába készült Anjou Róbert nápolyi király megrendelésére, kifejezetten politikai-legitimációs célból. Róbert ezzel a képpel kívánta kihangsúlyozni uralmának jogszerű voltát: ő ugyanis azért kerülhetett hatalomra, mert bátyja, Lajos (aki később Toulouse püspöke lett) belépett a ferences rendbe és lemondott a koronáról. (Lajos szerzetesi fogadalomtételét megfestette Ambrogio Lorenzetti is; egyik korábbi lapszámunk illusztrálásakor az ő freskójának részleteit is felhasználtuk.) Martini képén „kettős koronázás” látható: Róbert földi és Lajos „égi” megkoronázása. Szent Lajos egy trónon ül, egyik kezében pásztorbot, s épp öccse feje fölé emeli a királyi koronát, miközben két angyal őt magát is megkoronázza.

Martini legismertebb és már a saját korában is a legnépszerűbb képe *Guidoriccio da Folignano képmása* (valószínűleg 1330-ból), mely ugyancsak a sienai *Palazzo Pubblico*-ban látható. Folignano XIV. századi itáliai hadvezér volt, aki leverte két kisebb, Siena uralma alá tartozó település – Sassoforte és Montemassi – lázadását. E városkák láthatók a két hegyfokon, Folignano pedig épp a sienaiak katonai táborából indul feléjük. Mögötte egyszerű háttér, nyugalmat árasztó sötétkék égbolttal. A kép egyik érdekessége, hogy bár monumentális méretű, szokatlanul rövid idő alatt készült el: hét vagy nyolc nap alatt, amiből Folignano alakjának megfestése állítólag csak egy napig tartott. Ugyancsak ritkaság, hogy Martini a munkát, a szokásoktól eltérően, nem a bal, hanem a jobb felső sarokból kiindulva kezdte festeni.

Újabban megkérdőjeleződött a kép keletkezésének ideje, sőt alkotójának személye is. 1980-ban ugyanis a restaurátorok egy másik freskót találtak alatta, amelyről úgy tudják, hogy valószínűleg 1330 utáni. A vizsgálatok szerint egyes szakértők feltételezik, hogy a kép egyik harmadát a XV–XVI. század folyamán újrafestették. A másik oldalon a festék alatt több réteg vakolat található, amelyeken egy vagy több régebbi festmény maradványai lehetnek. Az ezzel kapcsolatos kutatások még lezáratlanok.

A firenzei Uffizi képtár őrzi az *Angyal üdvözlét* (1333) című triptichonját, amelyen a gótika formai elemei már finoman megjelenített egyedi részletekkel keverednek. (A két oldalon álló két szent alakja jellegében nagyon különbözik a központi alakoktól, ezeket a művész sógora, Lippo Memmi festette.) Az angyal és Mária párbeszédének ábrázolásából a kritikusok Simone Martini miszticizmusára következtetnek. Ezt az állítást más Madonna-képei – például az, amelyen gyermek helyett könyvvel a kezében ábrázolja Máriát (1340–44 között), s amely jelenleg az Ermitázsban látható – nem erősíti meg.

Martini életének utolsó éveit Avignonban töltötte, ahol sok megrendelést kapott, az ekkor készült műveinek többsége azonban elpusztult.

T. P.

PRO PUBLICO BONO

ÁLLAM- ÉS KÖZIGAZGATÁS-TUDOMÁNYI SZEMLE

tanulmány

RÁCZ LAJOS • *Corona angelica*. Megjegyzések a szent koronás címer pajzstartó angyalairól
HERBERT KÜPPER • A demokrácia közvetlen gyakorlása során hozott döntések minőségének ellenőrzése és megőrzése
TEMESI ISTVÁN • A középszintű közigazgatási rendszerek nemzetközi összehasonlítása. Regionalizáció és regionalizmus
SZEDEDI LÁSZLÓ • Az uniós jognak való megfelelés dilemmái
Közép-Európában az Aarhusi Egyezmény harmadik pillére tükrében
SZALAI ANDRÁS • Egyensúly helyett ellensúly II.
Az államfő mint a parlamentáris kormány ellensúlya
HORVÁTH ATTILA • Az illetménydifferenciálás lehetőségei és problémái a köztisztviselői és a kormánytisztviselői törvényben

szemle

ANTAL ZSOLT • A közjó értelmezése a tájékoztatásban: a közszolgálatosság
PRUZINSZKY SÁNDOR • A cenzúra és a közjó – a jozefinista látomás

kitekintés

P. SZABÓ SÁNDOR • A „pekingi konszenzus” – közigazgatás és gazdaságirányítás a Kínai Népköztársaságban
KOVÁCS ÉVA MARGIT • A világgazdasági válság hatása az európai migrációs folyamatokra

dokumentum

Magyar Zoltán kormánybiztosi tevékenysége
FAZEKAS MARIANNA • A közigazgatás racionalizálása.
A Magyar Zoltán racionalizálási kormánybiztosi tevékenységével kapcsolatos dokumentumokhoz

recenzió

H. SZILÁGYI ISTVÁN • A megkésetttség előnyei.
Gondolatok Szabadfalvi József könyvéről
KOROM ÁGOSTON • A Tamás András ünnepi kötet

hírek

Az illusztrációkról • E számunk szerzői • Szerzőinkhez

2011.2

PRO PUBLICO BONO

Állam- és közigazgatás-tudományi szemle

A BCE KÖZIGAZGATÁSTUDOMÁNYI KARÁNAK FOLYÓIRATA

szerkesztőbizottság

A szerkesztőbizottság társelnökei: *Máthé Gábor • Tamás András*

A szerkesztőbizottság tagjai: az alapító intézmény képviselőjeként *Imre Miklós* dékán |

Az alapító intézmény tanszékeinek vezetőjeként *Horváth Katalin • Jenei Ágnes • Kánai Mariann •*

Maiyalehné Gregóczy Etelka • P. Szabó Sándor • Takács Albert • Tózsza István • Török Gábor |

Az alapító intézmény által felkért külső szakemberek: *Jan Bárta*, Prága (Cseh Tudományos Akadémia) • *Daniel Klimovský*, Kassa (Szlovák Műszaki Egyetem) • *Zdenek Koudelka*, Brno

(Masaryk Egyetem) • *Herbert Küpper*, Regensburg (Institut für Ostrecht) • *Walter Maier*, Ludwigsburg (Ludwigsburgi Közigazgatás-tudományi és Pénzügyi Főiskola) • *Daniel Szergej Naumov*, Szaratov (P. A. Sztolipin Volga-menti Közszerződési Akadémia) • *Igor Palúš*, Kassa (Pavol Jozef Safárik Egyetem) • *Ewa Poplawska*, Varsó (Lengyel Tudományos Akadémia) • *Tóth Mihály*, Kijev (Ukrán Nemzeti Tudományos Akadémia) • *Jan Ziekow*, Speyer (Német Közigazgatási Kutatóintézet)

szerkesztőség

Felelős szerkesztő: *Takács Péter*

Szerkesztők: *Boros Anita • Egedy Gergely • Halász Iván • Hollán Miklós*

Olvasószerkesztő: *Bodnár Kriszta*

Dokumentáció: *Orosz Ágnes* | Szerkesztőségi titkár: *Kristó Katalin*

a szerkesztőség címe

Pro Publico Bono Szerkesztősége

BCE Közigazgatástudományi Kar | Budapest, XI. kerület, Ménesi út 5.

Levelezési cím • 1519 Budapest, Pf. 275. | *Közvetlenül* • BCE Közigazgatás-tudományi Kar,

1118 Budapest, Ménesi út 5. IV. em. 415. | *E-mail* • propublicobono2011@gmail.com

Digitális változat • Pro Publico Bono Online | www.propublicobono.hu

Felelős kiadó: Imre Miklós, a BCE Közigazgatástudományi Karának dékánja

A lap tipográfiai arculatát Környei Anikó tervezte

Tördelő: Lipót Éva

Nyomdai munkálatok: Robinco Kft.

ISSN 2062-7165